



**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X.X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2020 m. balandžio 22 d. Nr. V 2020/(21.27.E-2101)-242-171
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X.X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2019 m. rugsėjo 23 d. Šiauliuose įvyko eismo įvykis, kurio metu susidūrė pareiškėjo vairuojamas automobilis „VW Golf“ (toliau – „VW Golf“ automobilis) ir X.X. vairuojamas automobilis „VW Passat“ (toliau – „VW Passat“ automobilis). Eismo įvykio metu pareiškėjo civilinė atsakomybė buvo apdrausta privalomuoju transporto priemonių civilinės atsakomybės draudimu draudiko bendrovėje.

Eismo įvykio dalyviai nesutarė dėl eismo įvykio kaltininko, todėl apie eismo įvykį buvo informuoti policijos pareigūnai, pastarieji atvykę į eismo įvykio vietą nustatė, kad dėl eismo įvykio kaltas yra pareiškėjas, surašė pareiškėjui administracinio nusižengimo protokolą (toliau – Protokolas) ir už kelių eismo taisyklių (toliau – KET) pažeidimą pareiškėjui paskyrė 60 Eur baudą. Protokole policijos pareigūnai nurodė padaryto pažeidimo esmę – „automobiliu įvažiavo į reguliuojamą sankryžą degant draudžiamam (geltonam) šviesoforo signalui ir pažeidė KET 73.7 punktą.“ Vairuotojai užpildė eismo įvykio deklaraciją, joje pareiškėjas savo parašu patvirtino, kad yra atsakingas už eismo įvykio sukėlimą.

2019 m. rugsėjo 24 d. draudikas gavęs pranešimą apie eismo įvykį pradėjo žalos bylos administravimo veiksmus. 2019 m. rugsėjo 26 d. draudikas gavo pareiškėjo prašymą, kuriame pareiškėjas nurodė nesutinkantis su policijos pareigūnų sprendimu, kad kaltas dėl eismo įvykio kilimo yra būtent pareiškėjas, pateikė draudikui vaizdo registratorius įrašą, kuriame užfiksuotas eismo įvykis, ir prašė draudiko įvertinti visus žalos bylos duomenis ir nustatyti tikrąjį eismo įvykio kaltininką. Draudikas pareiškėjui pateikė atsakymą, kad, įvertinęs pareiškėjo pateiktus duomenis, nenustatė pagrindo daryti išvadą, kad policijos pareigūnų nustatyta ir eismo įvykio deklaracijoje paties pareiškėjo pripažinta kaltė dėl kilusio eismo įvykio yra klaidinga.

2019 m. spalio 15 d. draudikas baigė žalos bylos administravimą, pareiškėją pripažino kaltu dėl kilusio eismo įvykio ir priėmė sprendimą atlyginti nukentėjusiajam eismo įvykio metu patirtą 6 244 Eur žalą. 2019 m. spalio 24 d. draudikas gavo pareiškėjo pretenziją, kurioje pareiškėjas pakartotinai nurodė nesutinkantis su nustatyta jo kalte ir reikalavo pakartotinai apsvarstyti draudiko sprendimą. Draudikui nesutikus tenkinti pareiškėjo reikalavimo, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo.

Kreipimesi pareiškėjas teigia, kad po eismo įvykio tinkamai neįvertino policijos pareigūnų jam įteigtų eismo įvykio kilimo aplinkybių, buvo policijos pareigūnų įbaugintas, todėl per klaidą eismo įvykio deklaracijoje patvirtino, kad yra atsakingas už kilusį eismo įvykį, nors, pareiškėjo nuomone, už eismo įvykio kilimą yra atsakingas automobilio „VW Passat“ vairuotojas.

Kreipimesi pareiškėjas išdėstė eismo įvykio kilimo aplinkybes: nurodė, kad iki susidūrimo abu automobiliai judėjo Tižės gatve priešingomis kryptimis, antrąja eismo juosta. Eismo kryptį sankryžoje abiem vairuotojams nurodė tas pats kelio ženklas „Eismo kryptis sankryžoje tiesiai ir į kairę“. Automobilis „VW Passat“ šviesoforu reguliuojamoje sankryžoje suko į kairę, o pareiškėjo vairuojamas automobilis „VW Golf“ per sankryžą važiavo priešinga kryptimi tiesiai. Automobilio „VW Passat“ vairuotojas sukdamas į kairę įsijungus geltonam

šviesoforo signalui įvažiavo į priešpriešinio eismo juostą ir užkirto kelią tiesiai priešpriešine kryptimi per geltoną šviesoforo signalą įvažiavusiam pareiškėjo vairuojamam „VW Golf“ automobiliui. Pareiškėjas teigia manęs, kad į reguliuojamą sankryžą įvažiavo mirksint žaliai šviesoforo signalui, todėl turėjo pabaigti manevrą.

Pareiškėjas teigia manęs, kad dėl eismo įvykio kaltas yra automobilio „VW Passat“ vairuotojas, o ne jis, todėl iškvietė policijos pareigūnus. Pastarieji, pasak pareiškėjo, iš pradžių nustatė, kad dėl eismo įvykio kaltas yra automobilio „VW Passat“ vairuotojas, tačiau vėliau, atsiradus eismo įvykio liudininkui, kuris pateikė vaizdo registratoriaus įrašą, kuriame užfiksuotas eismo įvykio kilimo momentas, policijos pareigūnai pakeitė nuomonę ir kaltu dėl eismo įvykio pripažino pareiškėją. Pareiškėjas atkreipė dėmesį į tai, kad policijos pareigūnai paties eismo įvykio kilimo tiesiogiai nematė, o tik vadovavosi liudininko pateiktu vaizdo registratoriaus įrašu, iš kurio nustatė, kad pareiškėjo vairuojamas automobilis „VW Golf“ į sankryžą įvažiavo degant draudžiamam (geltonam) šviesoforo signalui, o esant tokiai situacijai automobilio „VW Passat“ vairuotojui leidžiama pabaigti manevrą. Pareiškėjas atkreipė dėmesį, kad policijos pareigūnai tik jį vieną nubaudė už kelių eismo taisyklių pažeidimus, tačiau nebuvo nustatyta, kad kelių eismo taisyklės pažeidė ir automobilio „VW Passat“ vairuotojas, todėl jam ir nebuvo skirta bauda. Pareiškėjas teigia, kad policijos pareigūnai neteisingai įvertino eismo įvykio kilimo aplinkybes ir neteisingai nustatė kaltąjį asmenį, o jis būdamas streso būsenos ir dėl pareigūnų daromo psichologinio spaudimo ir suklaidinimo eismo įvykio deklaracijoje pripažino savo kaltę.

Pareiškėjas taip pat teigia, kad draudikas netyrė eismo įvykio aplinkybių, nevertino žalos bylos įrodymų visumos, nevertino, ar kaltės pripažinimas deklaracijoje atitinka eismo įvykio kilimo aplinkybes, ar pareiškėjo kaltės už eismo įvykį pripažinimas nėra pareikštas dėl klaidos, o besąlygiškai vadovavosi eismo įvykio deklaracijoje jo pripažinta kalte dėl eismo įvykio kilimo. Pareiškėjas remiasi Kasacinio teismo praktikoje suformuota praktika, kad deklaracija ar ją atitinkantis dokumentas, nors ir yra pagrindinis, tačiau nėra vienintelis dokumentas, esantis pagrindu draudikui spręsti apie aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti. Pareiškėjas pabrėžia, kad draudikas sprendamas žalos atlyginimo klausimą turi įsitikinti, ar prisipažinimas kaltu eismo įvykio deklaracijoje atitinka eismo įvykio aplinkybes, ar nėra pareikštas dėl apgaulės ar suklydimo. Be to, pareiškėjo teigimu, deklaracijoje yra klaidingų duomenų (pvz., pareiškėjas nurodė, kad policijos pareigūnų patartas deklaracijoje pažymėjo, kad įvykis įvyko nesuteikiant pirmenybės ar nepaisant raudono šviesoforo signalo, nors iš vaizdo registratoriaus įrašo aišku, kad įvykis įvyko degant geltonam šviesoforo signalui), todėl ja vadovautis draudikas neturėtų.

Siekdamas paneigti policijos pareigūnų nustatytą kaltą dėl kilusio eismo įvykio asmenį ir siekdamas paneigti eismo įvykio deklaracijoje pripažintą savo kaltę dėl kilusio eismo įvykio, pareiškėjas remiasi Vilniaus apylinkės teismo nutartimi (pareiškėjas pateikė nuorodą į Vilniaus miesto apylinkės teismo 2015 m. birželio 1 d. nutartį civilinėje byloje Nr. II-224-827/2015), kurioje teismas kitoje byloje (ne pareiškėjo) yra konstatavęs, kad kaltas dėl eismo įvykio yra vairuotojas, kuris sankryžoje suko į kairę nepraleisdamas priešinga kryptimi tiesiai važiuosio automobilio, kuris į sankryžą įvažiavo degant geltonam šviesoforo signalui. Pareiškėjas teigia, kad vadovaujantis teismų praktika galima daryti išvadą, kad, netgi pareiškėjui įvažiavus į sankryžą degant geltonam šviesoforo signalui, automobilio „VW Passat“ vairuotojas sukdamas sankryžoje į kairę turėjo pareigą praleisti priešinga kryptimi važiuojantį pareiškėjo automobilį. Pareiškėjas teigia, kad jeigu automobilio „VW Passat“ vairuotojas jam nebūtų užkirtęs kelio sankryžoje, eismo įvykis nebūtų kilęs. Pareiškėjo teigimu, teismų formuojama praktika visiškai įrodo, kad tiek policijos pareigūnai, tiek draudikas neteisingai įvertino jo kaltę dėl kilusio eismo įvykio.

Pareiškėjas teigia draudiko kelis kartus prašęs tinkamai iširti eismo įvykio aplinkybes ir nustatyti tikrąjį eismo įvykio kaltininką, tačiau draudikas ignoravo pareiškėjo prašymus ir sprendimą automobilio „VW Passat“ vairuotojui atlyginti žalą dėl kilusio eismo įvykio priėmė vadovaudamasis išimtinai tik eismo įvykio deklaracija, kurioje pareiškėjas pripažino savo kaltę, ir neatsižvelgė nei į kitus žalos bylose esančius duomenis apie eismo įvykio aplinkybes, nei į teisinį reglamentavimą, nei į teismų praktiką analogiškose bylose. Be to, pareiškėjas teigia, kad draudikas neatsižvelgė ir į jo pateiktus paaiškinimus dėl policijos pareigūnų veiksmų eismo įvykio vietoje. Pareiškėjas teigia, kad policijos pareigūnai surašytame Protokole neteisingai nustatė pažeidimo esmę, netinkamai kvalifikavo jo nusižengimą: KET 73. 7 punkte numatyta išimtis, kada leidžiama važiuoti užsidedus geltonam šviesoforo

signalui, t. y. pagal KET 166 punktą „vairuotojui, kuris užsidegus geltonam šviesoforo signalui arba reguliuotojui pakėlus ranką aukštyn galėtų sustoti KET 165 punkte nurodytose vietose tik staigiai stabdydamas, leidžiama važiuoti toliau.“ Pareiškėjas teigia sustoti galėjęs tik staigiai stabdydamas, todėl turėjo teisę pasinaudoti KET išimtimi. Be to, pareiškėjo teigimu, policijos pareigūnai privalėjo skirti baudą ir automobilio „VW Passat“ vairuotojui, tačiau to nepadarė.

Pareiškėjo teigimu, būtent dėl to, kad policijos pareigūnai neteisingai įvertino eismo įvykio kilimo aplinkybes, draudikas turėjo nesivadovauti policijos pareigūnų surašytu administracinio nusižengimo protokolu ir deklaracijoje pripažinta pareiškėjo kalte dėl eismo įvykio.

Pareiškėjas prašė išnagrinėti pareiškėjo ir draudiko ginčą dėl eismo įvykio kaltininko nustatymo. Iš esmės pareiškėjas siekia, kad draudikas jį pripažintų nukentėjusiuoju, o kaltininko draudikas jam atlygintų žalą.

Draudikas Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime nurodė nesutinkantis su reikalavimu pripažinti pareiškėją nukentėjusiuoju dėl kilusio eismo įvykio ir prašė jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime draudikas paaiškino, kad eismo įvykis gali būti įforminamas dviem būdais: užpildant eismo įvykio deklaraciją, kai eismo įvykio dalyviai sutaria dėl eismo įvykio aplinkybių ir atsakingo už eismo įvykio sukėlimą asmens, arba kviečiant policijos pareigūnus, kai nesutariama dėl eismo įvykio aplinkybių. Nagrinėjamo ginčo atveju eismo įvykio dalyviai nesutarė dėl eismo įvykio aplinkybių, todėl buvo iškviešti policijos pareigūnai, kad nustatytų eismo įvykio aplinkybes ir kaltąjį asmenį. Atlikę įvykio vietos apžiūrą, įvertinę eismo įvykio dalyvių paaiškinimus ir peržiūrėję vaizdo įrašą, kuriame užfiksuotas eismo įvykis, policijos pareigūnai konstatavo, kad už eismo įvykio sukėlimą yra atsakingas pareiškėjas. Atsižvelgdami į tai, eismo įvykio dalyviai užpildė eismo įvykio deklaraciją ir pareiškėjas deklaracijoje parašu patvirtino esantis atsakingas už sukeltą eismo įvykį.

Draudikas paaiškino, kad, pagal Transporto priemonių valdytojo civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – ir TPVCAPDĮ) 15 straipsnio 3 dalį, nustatant eismo įvykio aplinkybes ir kaltininko atsakomybę, turi būti vadovaujasi eismo įvykio dalyvių pasirašyta eismo įvykio deklaracija ar kitu eismo įvykio dalyvių pasirašytu dokumentu apie eismo įvykio aplinkybes arba kompetentingų institucijų išduotais dokumentais apie eismo įvykio aplinkybes. Analogiška taisyklė įtvirtinta ir Eismo įvykio žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklėse: „Atsakingas draudikas ar Biuras, spręsdamas draudimo išmokos mokėjimo klausimą ir nustatydamas atsakingą už eismo įvykio metu padarytą žalą vairuotoją, vadovaujasi eismo įvykio deklaracijoje nurodyta ir eismo įvykio dalyvių parašais patvirtinta informacija ir nubraižyta schema.“

Draudikas sutiko su tuo, kad yra susiklosčiusi praktika, kad, spręsdamas žalos atlyginimo klausimą, draudikas neprivalo visais atvejais besąlygiškai vadovautis asmens atsakomybės už padarytą žalą pripažinimu, o turi įvertinti visas su kilusiu eismo įvykiu susijusias aplinkybes. Tačiau draudikas pažymėjo, kad deklaracijoje pateiktų duomenų keitimas yra išimtinis atvejis, kuris įmanomas tik tada, kai turima objektyvių duomenų, kad atsakomybės pripažinimas deklaracijoje nėra teisingas. Nagrinėjamo ginčo atveju pareiškėjo kaltę dėl eismo įvykio sukėlimo pripažino į eismo įvykio vietą atvykę pareigūnai: įvertinę eismo įvykio kilimo aplinkybes, išklausę eismo įvykio dalyvių paaiškinimus, peržiūrėję vaizdo registratoriumi užfiksuotą vaizdo įrašą, jie padarė išvadą, kad už eismo įvykio sukėlimą yra atsakingas pareiškėjas, o ne kito automobilio vairuotojas.

Draudikas pasisakydamas dėl jo pareigos tirti eismo įvykio aplinkybes tinkamo vykdymo pažymėjo, kad draudiko ekspertai vertino įvykio aplinkybes, siekdami nustatyti, ar pareiškėjas iš tiesų nėra atsakingas už kilusį eismo įvykį. Draudiko ekspertas M. Stakėnas apžiūrėjo eismo įvykio vietą, atliko eismo įvykio vietos matavimus ir 2020 m. kovo 9 d. parengtoje ekspertinėje pažymoje (toliau – Pažyma) konstatavo, kad „pareiškėjo vairuojamas „VW Golf“ automobilis likus 5 sekundėms iki susidūrimo buvo ne mažesniame nei 102 m atstume nuo susidūrimo vietos. Atsižvelgiant į tai, galima pagrįstai teigti, kad iki susidūrimo 5 sekundes „VW Golf“ automobilis važiavo ne mažesniu nei 73 km/h greičiu.“ Vaizdo registratoriaus įrašė taip pat matyti, kad pareiškėjo vairuojamas automobilis prieš susidūrimą gerokai didesniu greičiu aplenkė automobilį, važiuojantį pirmąja kelio juosta, beje, būtent šiame automobilyje buvo vaizdo registratorius. Draudikas pažymėjo, kad eismo įvykio vietoje leistinas greitis yra 50 km/h. Vis dėlto, atlikus eismo įvykio aplinkybių tyrimą, Pažymoje buvo nurodyta, kad prieš susidūrimą su „VW Passat“ automobiliu „VW Golf“ automobilis važiavo 73

km/h greičiu, t. y. akivaizdžiai viršydamas leistiną greitį. Draudikas taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjas akivaizdžiai padidino greitį prieš pat šviesoforą, galimai siekdamas pervažiuoti sankryžą kiek įmanoma greičiau, kol nespėjo užsidegti raudonas šviesoforo signalas. Toks pareiškėjo elgesys laikytinas nesaugiu ir neatsakingu elgesiu.

Draudikas paaiškino, kad jo ekspertas nustatė, kad „pilnas „VW Golf“ automobilio, važiuojančio leistinu 50 km/h greičiu, sustabdymo kelias yra 29 m. Svarbu atkreipti dėmesį, kad tuo momentu, kai užsidegė draudžiamasis geltonas šviesoforo signalas, „VW Golf“ automobilis buvo 51 m atstume, kas yra žymiai daugiau nei 29 m, t. y. pilnas automobilio „VW Golf“ sustabdymo kelio atstumas važiuojant maksimaliu leistinu greičiu. Iš to daroma išvada, kad „VW Golf“ automobilio vairuotojui, užsidegus draudžiamajam šviesoforo signalui tam, kad jis sustabdytų savo vairuojamą automobilį, nereikėjo staigiai stabdyti.“

Draudikas pažymėjo, kad ekspertas, be tik ko, padarė išvadą, kad „VW Golf“ automobilio vairuotojas vairavo automobilį viršydamas maksimalų leistiną greitį, t. y. važiuo 73 km/h greičiu, įvažiavo į sankryžą degant draudžiamam (geltonam) šviesoforo signalui, nesaugiai manevruodamas į dešinę iš antros eismo juostos į pirmą, kirto ištisinę kelio ženklavimo liniją – tokie veiksmai akivaizdžiai prieštarauja KET nuostatoms, todėl darytina išvada, kad tokie veiksmai sąlygojo eismo įvykio kilimą.

Pasisakydamas dėl pareiškėjo argumento, kad policijos pareigūnai neįžvelgė automobilio „VW Passat“ vairuotojo neleistinų veiksmų, pažeidžiančių KET nuostatas, draudikas pažymėjo, kad tokią poziciją patvirtina ir Pažyma, kurioje konstatuota, kad surinktoje žalos medžiagoje nėra tokių objektyvių duomenų, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad automobilio „VW Passat“ vairuotojas X.X. pažeidė KET reikalavimus ir dėl to įvyko eismo įvykis.

Pasisakydamas dėl pareiškėjo nurodytos teismų praktikos analogiškose bylose, draudikas paaiškino, kad pareiškėjo nurodyti teismų sprendimai negali būti vertinami kaip precedentai šio konkretaus ginčo atveju, nes teismai teisės normas taiko ir aiškina ne *a priori* o konkrečioje byloje, atsižvelgdami į konkrečios bylos faktines aplinkybes ir jas siedami su taikytina teisės norma.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo, kuriuo buvo pripažinta, kad už eismo įvykio kilimą yra atsakingas pareiškėjas, pagrįstumo.

TPVCAPDĮ 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudimo išmoka šio įstatymo nustatyta tvarka mokama dėl nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos žalos, kai už žalą atsakingiems asmenims valdant ar naudojant transporto priemonę atsiranda civilinė atsakomybė. Bendrosios civilinės atsakomybės sąlygos yra neteisėta veikla, atsiradusi žala, priežastinis ryšys tarp neteisėtos veikos ir žalos bei kaltė (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.246–6.249 straipsniai). Tai reiškia, kad teisę į žalos atlyginimą nukentėjęs asmuo įgyja tik tada, kai žalą patiria dėl neteisėtos kito asmens veikos (veikimo ar neveikimo).

Siekdamas pagrįsti, kad pareiškėjui kyla civilinė atsakomybė už eismo įvykio metu padarytą žalą, draudikas nurodė, kad įvykis įvyko dėl to, kad pareiškėjas pažeidė KET 73.7 papunktį (įvažiavo į sankryžą degant geltonam šviesoforo signalui), 127 punktą (viršijo leistiną greitį), KET 3 priedo I skyriaus 1.1 papunktį (rikiuodamasis kirto ištisinę eismo juostą). Policijos pareigūnai už KET 73.7 papunkčio pažeidimą pareiškėjui paskyrė administracinę nuobaudą, be to, pareiškėjas eismo įvykio deklaracijoje patvirtino esantis kaltas dėl eismo įvykio. Draudikas taip pat pateikė draudiko eksperto 2020 m. kovo 9 d. parengtą Pažymą, kurioje, pradėjus ginčo nagrinėjimą Lietuvos banke, buvo įforminta išvada dėl transporto priemonių valdytojų kaltės. Pažymoje ekspertas padarė šią išvadą: „Susidariusioje kelio situacijoje automobilio „VW Golf“ vairuotojo X.X. veiksmai, - nebuvo atsargūs, apriboto matomumo zonoje, keldamas grėsmę eismo saugumui, važiuo didesniu greičiu, nei maksimalus leistinas, įvažiavo į sankryžą jam degant draudžiamam šviesoforo signalui, manevruodamas iš kairės į dešinę iš antros eismo juostos į pirmą, kirto ištisinę ženklavimo liniją,- techniniu požiūriu prieštaravo KET reikalavimais ir tai sąlygojo šio eismo

įvykio kilimą. Žalos medžiagoje nėra tokių objektyvių duomenų, kurių pagrindu galima būtų kategoriškai teigti, jog automobilio „VW Passat“ X.X. veiksmuose buvo tokių prieštaravimų KET reikalavimams, kurie techniniu požiūriu prieštaravo KET reikalavimams ir buvo priežastiniame ryšyje su šio įvykio kilimu.“

Pareiškėjas teigė, kad draudikas nepagrįstai vadovaujasi vairuotojų užpildyta eismo įvykio deklaracija, nes joje per klaidą pareiškėjas pripažino savo kaltę, o policijos pareigūnai neteisingai įvertino eismo įvykio aplinkybes ir neteisingai jam paskyrė baudą. Taip pat pareiškėjas teigia, kad draudikas netyrė eismo įvykio aplinkybių ir jį kaltu dėl eismo įvykio pripažino vadovaudamasis tik deklaracijos duomenimis.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytus motyvus, sprendžiant dėl draudiko sprendimo laikyti, kad už eismo įvykio kilimą yra atsakingas pareiškėjas, toliau pasisakytina dėl eismo įvykio deklaracijos įrodomosios vertės, policijos pareigūnų nustatytų įvykio aplinkybių ir surašyto administracinio pažeidimo protokolo įrodomosios vertės ir pareiškėjo veiksmų galimos įtakos eismo įvykio kilimui.

Dėl deklaracijos ir administracinio nusižengimo protokolo įrodomosios vertės, nustatant automobilio „VW Golf“ valdytojo civilinės atsakomybės sąlygas

TPVCAPDĮ 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad išmoka mokama dėl nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos žalos, kai už žalą atsakingiems asmenims valdant ar naudojant transporto priemonę atsiranda civilinė atsakomybė. To paties įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad atsakingas draudikas moka draudimo išmoką, jeigu transporto priemonės valdytojui dėl padarytos žalos nukentėjusiam trečiajam asmeniui atsiranda civilinė atsakomybė. Civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygas, pagrindus bei bendruosius žalos atlyginimo principus nustato CK. Civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti šias sąlygas: neteisėtus veiksmus (CK 6.246 straipsnis), žalą (CK 6.249 straipsnis), priežastinį ryšį tarp asmens neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos (CK 6.247 straipsnis) ir kaltę (CK 6.248 straipsnis).

Nagrinėjamo ginčo atveju po eismo įvykio automobilių vairuotojai nesutarė dėl eismo įvykio aplinkybių ir kaltės dėl kilusio eismo įvykio, todėl į eismo įvykio vietą iškviėtė policijos pareigūnus. Policijos pareigūnai surašė administracinio nusižengimo protokolą, už KET 73.7 papunkčio pažeidimą pareiškėjui paskyrė baudą ir pripažino jį kaltą už įvykusį eismo įvykį. Ginčo byloje nėra duomenų apie tai, kad automobilio „VW Passat“ vairuotojas būtų pažeidęs KET reikalavimus ar atlikęs kitus neteisėtus veiksmus ir kad jam paskirta bauda. Po eismo įvykio automobilių vairuotojai dalyvaujant policijos pareigūnams užpildė eismo įvykio deklaraciją, joje pareiškėjas savo parašu patvirtino, kad yra kaltas už kilusį eismo įvykį.

Eismo įvykio deklaracija apibrėžiama kaip eismo įvykyje dalyvavusių transporto priemonių valdytojų eismo įvykio vietoje užpildyta ir pasirašyta forma, kurioje fiksuojamas eismo įvykio faktas, aprašomos aplinkybės ir braižoma schema (TPVCAPDĮ 2 straipsnio 4 dalis, KET 3.3 papunktis).

Pareiškėjas teigia, kad draudikas jį kaltu dėl kilusio eismo įvykio pripažino išimtinai vadovaudamasis tik tuo, kad eismo įvykio deklaracijoje pareiškėjas pripažino savo kaltę dėl kilusio eismo įvykio, tačiau nevertino kitų aplinkybių (pareiškėjo pateikto vaizdo įrašo). Pareiškėjo nuomone, deklaracija nėra vienintelis įrodymas, kuriuo besąlygiškai privalo vadovautis draudikas nustatydamas kaltąjį dėl eismo įvykio, tačiau turi pareigą tirti eismo įvykį ir iš visų įrodymų visumos spręsti, ar deklaracijoje asmens prisiimta kaltė atitinka eismo įvykio aplinkybes.

Dėl eismo įvykio deklaracijos įrodomosios reikšmės yra išsamiai pasisakęs kasacinis teismas, kuris, vertindamas eismo įvykio deklaracijos 14 laukelio „Mano pastabos“ apatinėje dalyje „Patvirtinu, jog esu atsakingas (-a) už padarytą žalą“ pildymą, konstatavo, kad teisiniu reguliavimu dėl eismo įvykio fiksavimo nekviečiant policijos į eismo įvykio vietą nesiekama įpareigoti asmenis sudaryti juos teisiškai įpareigojančiai saistantį susitarimą dėl civilinės atsakomybės sąlygų nustatymo, minėto laukelio užpildymas iš esmės reiškia, kad eismo įvykio dalyviai subjektyviai vertina eismo įvykio aplinkybes, t. y. pateikiama eismo dalyvių nuomonė. Teisėjų kolegijos vertinimu, atsižvelgiant į tai, kad eismo įvykis nėra kasdienė situacija ir eismo įvykio dalyviai įprastai būna streso būsenos, nebūtų pagrįsta reikalauti, kad jie iš karto po eismo įvykio atliktų veiksmus, kuriais būtų sukuriama, pakeičiamos ar panaikinamos civilinės teisės ir pareigos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-251-1075/2018). Minėtoje nutartyje kasacinis teismas nurodė, kad teisinis reguliavimas, viena vertus, suponuoja, kad, transporto priemonių

valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo draudikui sprendžiant klausimą dėl draudimo išmokos mokėjimo ir siekiant nustatyti eismo įvykio aplinkybes bei atsakingą už eismo įvykio metu padarytą žalą vairuotoją (jo, kaip kaltininko, atsakomybę), eismo įvykio deklaracija ar ją atitinkantis dokumentas, kai eismo įvykio dalyviai nepranešė apie eismo įvykį policijai, yra pagrindinis ir pirminis dokumentas, kuriuo turi vadovautis draudikas. Kita vertus, teisinis reguliavimas neatleidžia draudiko nuo pareigos ištirti aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti. Todėl, jei draudikui kyla abejonių dėl eismo įvykio aplinkybių, atsižvelgiant į įvykį, eismo įvykio deklaracijoje ar ją atitinkančiame dokumente nurodytą informaciją ar kitas aplinkybes, pavyzdžiui, kai eismo įvykio deklaracijoje ar ją atitinkančiame dokumente nurodytos aplinkybės nesutampa su kitomis aplinkybėmis ar informacija, jis privalo išsamiai ištirti eismo įvykio aplinkybes, siekdamas nustatyti draudžiamojo įvykio faktą, pasekmes ir draudimo išmokos dydį.

Atkreiptinas dėmesys, kad nagrinėjamo ginčo atveju eismo įvykio dalyviai pranešė apie eismo įvykį policijai ir policija, atvykusi į eismo įvykio vietą, užfiksavo eismo įvykio aplinkybes, kaltu už kilusį eismo įvykį pripažino pareiškėją ir paskyrė jam baudą. Protokole konstatuota, kad pareiškėjas „automobiliu įvažiavo į reguliuojamą sankryžą degant draudžiamam (geltonam) šviesoforo signalui ir pažeidė KET 73.7 punktą“. Todėl eismo įvykio deklaracijoje pareiškėjo prisiimta kaltė nereiškia vien tik eismo įvykio dalyvių subjektyvaus eismo įvykio aplinkybių vertinimo, nes jas patvirtinto ir trečioji kompetentinga, suinteresuotumo neturinti šalis – policijos pareigūnai.

Vis dėlto pažymėtina, kad pažeidimo protokolas surašytas administracinio nusižengimo teisenoje, t. y. policijos pareigūnai eismo įvykio dalyvių veiksmus vertino administracinės atsakomybės atžvilgiu. Civilinėje teisėje veiksmų neteisėtumas yra suprantamas plačiau nei administracinėje teisėje – ne visi civilinės teisės aspektu neteisėti veiksmai reiškia administracinio nusižengimo padarymą. Neteisėtais veiksmais civilinėje teisėje laikomas įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos neįvykdymas arba atlikimas veiksmų, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti, arba bendro pobūdžio pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai pažeidimas (CK 6.246 straipsnis).

Vadovaujantis TPVCPDĮ 15 straipsnio 3 dalimi, nustatant eismo įvykio aplinkybes ir kaltininko atsakomybę, turi būti vadovujamasi eismo įvykio dalyvių pasirašyta eismo įvykio deklaracija ar kitu eismo įvykio dalyvių pasirašytu dokumentu apie įvykio aplinkybes arba kompetentingų institucijų išduotais dokumentais apie eismo įvykio aplinkybes. Tačiau svarbu pažymėti, kad, nustatant apdraustojų civilinę atsakomybę už eismo įvykio metu padarytą žalą, kompetentingų institucijų išduoti dokumentai yra tik vienas, bet ne vienintelis įrodymas, kurio pagrindu draudikui kyla pareiga vertinti civilinės atsakomybės už nukentėjusiam trečiajam asmeniui padarytą žalą nustatymo aplinkybes, ir šie dokumentai turi būti vertinami su kitais draudiko surinktais įrodymais.

Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta, teigtina, kad sprendžiant kaltininko už eismo įvykį civilinės atsakomybės klausimą turi būti atsižvelgiama į visus draudiko surinktus įrodymus, neapsiribojant tik eismo įvykio deklaracija ir kitų kompetentingų institucijų išduotais dokumentais, ypač tada, kai tarp šalių kyla ginčas dėl kaltojo už eismo įvykį asmens nustatymo.

Dėl automobilio „VW Golf“ vairuotojo veiksmų atitikties KET reikalavimams ir įtakos eismo įvykio kilimui

Nagrinėjamo ginčo byloje draudikas, siekdamas pagrįsti, kad pareiškėjo padaryti KET pažeidimai turėjo įtakos eismo įvykio kilimui, pateikė draudiko eksperto jau pradėjus ginčo nagrinėjimą Lietuvos banke 2020 m. kovo 9 d. parengtą Pažymą, kurioje draudiko ekspertas, įvertinęs vaizdo registratoriumi užfiksuotą informaciją ir eismo įvykio vietos matavimus, padarė išvadą, kad „susidariusioje kelio situacijoje automobilio „VW Golf“ vairuotojo veiksmai, nebuvo atsargus, apriboto matomumo zonoje, keldamas grėsmę eismo saugumui, važiavo didesniu greičiu, nei maksimalus leistinas, įvažiavo į sankryžą jam degant draudžiamam šviesoforo signalui, manevruodamas iš kairės į dešinę iš antros eismo juostos į pirmą, kirto ištisinę ženklinimo liniją, – techniniu požiūriu prieštaravo KET reikalavimams ir tai sąlygojo šio eismo įvykio kilimą.“

Draudiko ekspertas Pažymoje konstatavo, kad „surinktoje žalos medžiagoje nėra tokių objektyvių duomenų, kurių pagrindu galima būtų teigti, jog automobilio Passat vairuotojo veiksmuose buvo tokių prieštaravimų KET reikalavimams, kurie techniniu požiūriu prieštaravo

KET reikalavimams ir buvo priežastiniame ryšyje su šio įvykio kilimu." Pažymėtina, kad ir policijos pareigūnai nenustatė, kad automobilio „VW Passat“ vairuotojas pažeidė KET.

Pareiškėjo teigimu, jeigu automobilio „VW Passat“ vairuotojas nebūtų užkirtęs kelio sankryžoje, eismo įvykis nebūtų kilęs, t. y. pareiškėjas iš esmės teigia, kad nėra jo padaryto KET pažeidimo ir įvykusio eismo įvykio priežastinio ryšio. Siekdamas pagrįsti savo argumentus, pareiškėjas remiasi Vilniaus miesto apylinkės teismo nutartimi civilinėje byloje Nr. II-224-827/2015 (ne dėl tapataus ginčo), kurioje, pareiškėjo teigimu, teismas yra konstatavęs, kad kaltas dėl eismo įvykio yra vairuotojas, kuris sankryžoje suko į kairę nepraleisdamas priešinga kryptimi tiesiai važiuosio automobilio, kuris į sankryžą įvažiavo degant geltonam šviesoforo signalui.

Lietuvos bankas pareiškėjo nesutikimo su draudiko priimtu sprendimu motyvus vertina kritiškai. Pirmiausia pažymėtina tai, kad pateiktas vaizdo įrašas, kuriame užfiksuotas eismo įvykio kilimas, leidžia objektyviai įvertinti automobilių vairuotojų veiksmus iki susidūrimo ir konstatuoti, ar pareiškėjas esantis kaltas dėl kilusio eismo įvykio deklaracijoje nurodė per klaidą, taip pat leidžia įvertinti, ar policijos pareigūnų užfiksuotas pareiškėjo padarytas KET pažeidimas buvo, taip pat leidžia įvertinti, ar draudiko Pažymoje nurodytos eismo įvykio aplinkybės atitinka vaizdo įrašė užfiksuotas aplinkybes.

Be to, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad pareiškėjas yra suinteresuotas, kad būtų pripažintas nekaltu dėl kilusio eismo įvykio ir jam būtų išmokėta visa automobiliui padaryta žala atlyginanti draudimo išmoka, todėl subjektyvūs pareiškėjo paaiškinimai vertinami itin atidžiai.

Policijos pareigūnų surašytame Protokole užfiksuotas faktas, kad pareiškėjas į sankryžą įvažiavo degant geltonam šviesoforo signalui, todėl pažeidė KET 73.7 papunktį, tačiau ginčo byloje nėra duomenų, kad pareiškėjas būtų ginčijęs policijos pareigūnų surašytą Protokolą ir kad šis Protokolas būtų panaikintas. Ginčo byloje taip pat nėra duomenų, kad automobilio „VW Passat“ vairuotojo veiksmai buvo neteisėti ir galėjo turėti įtakos eismo įvykio kilimui.

Pareiškėjas teigia nepažeidęs KET reikalavimų, nes degant geltonam šviesoforo signalui galėjo sustoti tik staigiai stabdydamas, todėl turėjo teisę pabaigti pradėtą manevrą ir važiuoti per sankryžą. Vis dėlto draudiko eksperto pateiktoje pažymoje šie pareiškėjo teiginiai paneigiami, nes draudiko ekspertas, įvykio vietoje atlikęs matavimus ir skaičiavimus, remdamasis vaizdo medžiaga nustatė, kad „šiuo atveju, tuo momentu kai užsidegė draudžiamas geltonas šviesoforo signalas, automobilis Golf buvo 51 m atstume, kas yra žymiai mažiau nei 29 m, t. y., pilnas automobilio Golf sustabdymo kelio atstumas, važiuojant maksimaliu leistinu greičiu. Tai leidžia teigti, kad automobilio Golf vairuotojui, užsidegus draudžiamam šviesoforo signalui, tam, kad jis sustabdytų savo vairuojamą automobilį, nereikėjo staigiai stabdyti." Be to, vaizdo įrašė akivaizdžiai matoma ir draudiko eksperto pažymoje nustatyta, kad pareiškėjas net nesiekė stabdyti, o priešingai – padidino greitį, galimai siekdamas pervažiuoti sankryžą jau degant geltonam šviesoforo signalui. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas savo pirminiuose paaiškinimuose teigia manęs, kad į sankryžą įvažiavo dar degant žaliajam šviesoforo signalui. Tik liudininkui pateikus vaizdo registratoriaus įrašą, pareiškėjas pripažino, kad į sankryžą įvažiavo degant geltonam šviesoforo signalui.

Pateiktame vaizdo įrašė užfiksuota, kad pareiškėjas jau degant geltonam šviesoforo signalui padidino greitį ir viršijo leistiną, nors draudiko ekspertas nustatė, kad buvo pakankamai laiko sustoti staigiai nestabdant. Draudiko ekspertas nustatė, kad pareiškėjo automobilis „VW Golf“ judėjo 73 km/h greičiu, nors leistinas greitis buvo 50 km/h.

Be to, pateiktame vaizdo įrašė užfiksuota, kad pareiškėjo vairuojamas automobilis „VW Golf“ prieš pat sankryžą siekdamas apvažiuoti priekyje esantį automobilį dešiniaisiais ratais kirto eismo juostas skiriančią ištisinę liniją, judėdamas iš kairės į dešinę. Draudiko ekspertas nustatė, kad automobilio „VW Golf“ vairuotojas atlikdamas manevrą per ištisinę liniją prieš pat sankryžą automobilio „VW Passat“ vairuotojui sudarė netikėtą kliūtį, kurios jis nebūtų galėjęs protingai tikėtis: „Passat vairuotojas, negalėjo tikėtis, kad link sankryžos antrąja eismo juosta artėjančio automobilio Golf vairuotojas ne stabdys, bet manevruodamas kirs ištisinę liniją ir įvažiuos į sankryžą jam degant draudžiamam šviesoforo signalui. Net jei ir Passat vairuotojas galėjo numanyti, kad Golf važiuos per sankryžą jam degant draudžiamam šviesoforo signalui, mažai tikėtina, kad jis galėjo tinkamai suvokti neleistinus Golf veiksmus dėl kito kelyje stovinčio automobilio, ribojančio matomumą." Taigi, turimi įrodymai neleidžia daryti išvados, kad pareiškėjo teiginiai, kad dėl eismo įvykio kilimo yra kaltas automobilio

„VW Passat“ vairuotojas, nes jis nepraleido pareiškėjo automobilio sankryžoje sukdamas į kairę, yra pagrįsti.

Įvertinus pateiktą vaizdo įrašą, kuriame užfiksuotas eismo įvykis, draudiko eksperto parengtą Pažymą, eismo įvykio deklaracijoje bei policijos pareigūnų Protokole užfiksuotus duomenis apie pareiškėjo kaltę dėl kilusio eismo įvykio, nėra pagrindo abejoti draudiko priimtu sprendimu, kuriuo pareiškėjas pripažintas atsakingu už sukeltą eismo įvykį ir nukentėjusiojo automobiliui padarytą žalą. Taip pat iš ginčo byloje surinktų įrodymų nėra pagrindo teigti, kad pareiškėjo parašu deklaracijoje patvirtinta kaltė dėl kilusio eismo įvykio prieštarauja kitiems įrodymams, todėl galėtų būti vertinama kaip klaidinga ir dėl to paneigta. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudiko sprendimas dėl kilusio eismo įvykio kaltu pripažinti pareiškėją ir nukentėjusiajam išmokėti draudimo išmoką yra pagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X.X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius